

XXXV CONGRESO DE ENCIGA
IES EDUARDO PONDAL DE PONTECESO
17, 18 e 19 DE NOVIEMBRE 2022

XOVES 17 NOVIEMBRE 2022

15:30 Recepción e entrega de documentación no IES Eduardo Pondal (Ponteceso)

Visita libre ás Exposicións

Aves do esteiro do Anllóns
Liña da idade da Terra
Fotografías de DrewKorme

Visita ao Taller do Ciclo de Automoción

Materiais Fondo ENCIGA

16:30 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 1

Aula 1 C-BX “Achegamento á detección de ideas previas en Primaria”
Rodríguez Piñeiro, Jessica. CEIP de Cedeira, Redondela

Aula 2 C-MA “Seminarios FESPM. Sentidos matemáticos”
Cachafeiro Chamosa, Luis Carlos. IES Pontepedriña

Aula 3 C-FQ “Un grano no hace granero, pero ayuda a su compañero”
Vidal Vidal, Ángel. Facultade de Ciencias, Universidade de Santiago de Compostela, Campus de Lugo

Aula 4 O-ID “La aristocracia que nunca existió III: infinitos cambios”
Facal Díaz, José Manuel. IES Marqués de Condorcet, Bourg-la-Reine, Île-de-France

Plástica O-MA “O alumnado fai matemaxia”
Fariña Pérez, Javier Manuel. IES Parga Pondal (Carballo)

17:00 Intermedio – Visita libre ás exposicións

17:15 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 2

Aula 2 C-MA “Acadar os sentidos e a competencia matemática”
Cachafeiro Chamosa, Luis Carlos. IES Pontepedriña

Aula 3 C-ID “Saber lo que no se sabe: el conocimiento y el desconocimiento de los alumnos de magisterio sobre algunos artefactos técnicos”
Otero, José. Universidad de Alcalá
Sanjosé, Vicente. Universitat de València

Aula 5 O-BX “O emprego de xincanas como elemento dinamizador na materia de Xeoloxía”
Aula 6
AEPECT Galicia
Cabarcos Barro, Eloy. CPI Virxe da Cela (Monfero).

García Lueiro, Cristina. IES Terra de Xallas (Santa Comba).
Lago Álvarez, Marcos. IES Primeiro de Marzo (Baiona).
Pérez Pérez, Belén. IES María Sarmiento (Viveiro)/CFR Lugo sección Burela

Lab Fca O-FQ “Espectroscopia práctica low cost”

García-Verdugo Delmas, Andrés. Profesor de Física e Química de Ensino Secundario xubilado

17:45 Intermedio – Visita ás exposicións

18:00 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 3

Aula1 C-MA “As Matemáticas recreativas (non) están no currículo”

García Agra, Pilar. Profesora de matemáticas xubilada do IES de Ordes.
Mosquera Macías, Miriam. IES de Meaño

Aula 2 C-MA “La calculadora: una herramienta para el desarrollo de estrategias de resolución de problemas numéricos en infantil”

Salgado, María. Universidade de Santiago de Compostela.
Naya-Riveiro, M. Cristina. Universidade da Coruña

Aula 3 C-ID “Enxeñeiras pioneiras galegas”

Bermejo, Manuel R.; Fernández Fariña, Sandra; Fernández García, M. Isabel; Gómez Fórneas, Esther; González Noya, Ana M.; Maneiro Maneiro, Marcelino; Martínez Calvo, Miguel; Pedrido Castiñeiras, Rosa; Rodríguez Silva, Laura; Romero Castro, María J.; Rouco Méndez, Lara; Velo Heleno, Isabel.
Grupo de Innovación Docente CienciaNOSA USC
Fernández Fernández, Beatriz. IES Ánxel Fole (Lugo)
García Seijo, M. Inés. IES Lucus Augusti (Lugo)

Aula 4 C-ID “Da curiosidade ao coñecemento: observacións dunha viaxe experimental de costa a costa (en bici)”

Gregorio Montes, Antonio. Profesor xubilado de Física e Química

18:30 CAFÉ DE CONFRATERNIDADE ofrecido por ENCIGA

19:00 Sesión de apertura do XXXV Congreso no Salón de Actos do IES Eduardo Pondal

19:30 Conferencia (Salón de Actos): “Xenes, enfermidades e historia de Galicia” impartida por D. Ángel Carracedo, Catedrático de Medicina Legal da USC

21:00 Viño de honra ofrecido por ENCIGA

BX: Bioloxía e Xeoloxía
FQ: Física e Química

ID: Interdisciplinares
MA: Matemáticas

O: Obradoiro de 90’

C: Comunicación de 30’

VENRES 18 NOVEMBRO 2022

VISITAS GUIADAS E ACTIVIDADES

10:00 RUTA 1: MALPICA

10:00 RUTA 2: PONTECESO

10:00 RUTA 3: CABANA DE BERGANTIÑOS

10:00 RUTA 4: LAXE

15:00 Visita libre ás exposicións

16:00 Conferencia (Salón de Actos): “O lobo de Galicia e da Costa da Morte” impartida por D. Francisco Javier Lema, Veterinario e naturalista

17:00 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 1

Aula 1 C-BX “Traballando no laboratorio clínico. A quen pertence a mostra”

Aznar Cuadrado, Virginia; Sanjurjo Somoza, Lidia.

Facultade de Formación do Profesorado Universidade de Santiago de Compostela

Aula 2 C-MA “Encrucilladas matemáticas”

Vidal-Cacabelos, Laura; Núñez-García, Cristina. Universidade de Santiago de Compostela

Aula 3 C-ID “Exprimiendo un limón al máximo: una experiencia divulgativa intergeneracional de educación informal”

Vidal Vidal, Ángel. Facultade de Ciencias, Universidade de Santiago de Compostela, Campus de Lugo

Lab Fca O-FQ “Cuantificación por absorción molecular empregando azafrán como cromóforo mediante un lector de absorción para placas ELISA ”

Reija Otero, Belén; Rodríguez García, Xoán Carlos. IES Lucus Augusti (Lugo)

Inform. O-MA “Creación dunha ruta matemática con MCM”

Fernández Fontenla, Iria. IES San Mamede (Maceda)

Ocampo Sanmamed, Ana María. IES Cidade de Antioquía (Xinzo de Limia)

17:30 Intermedio - Visita libre ás exposicións

17:45 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 2

Aula 2 C-MA “Unha aposta meteórica para abolir as matemáticas do Xurásico”

Rey-Vázquez, Alba; Núñez García, Cristina. Universidade de Santiago de Compostela

Aula 3 C-ID “A Caixa sostible: proxecto de sustentabilidade entre a universidade e os centros educativos de secundaria”

Pozo-Antonio, J. S.; Pérez, K.; Alonso, E.; Araujo, M.; Cordeiro, M.; Deive, F.; Eguía, P.; Patiño, D.; Pérez, R.; Rivas, T.; Vázquez, B. Escola de Enxeñaría de Minas e Enerxía, Universidade de Vigo

Aula 4 C-FQ “Realidade aumentada e realidade virtual aplicada á ensinanza inmersiva da Química”

Pérez Alvite, María Jesús; García-Fandiño, Rebeca. Departamento de Química Orgánica, CIQUS, USC. MD.USE Innovations SL, Ed. Emprendia, Santiago de Compostela

Piñeiro, Ángel. MD.USE Innovations SL, Ed. Emprendía, Santiago de Compostela. Departamento de Física Aplicada, Facultade de Física, USC

Aula 5 C-ID “Modelización del movimiento parabólico con Tracker y Geogebra”

Balsa González, José Francisco. EPAPU Eduardo Pondal
Segade Pampín, Mª Elena. IES Urbano Lugrís (A Coruña)

18:15 CAFÉ DE CONFRATERNIDADE ofrecido por ENCIGA

18:45 Intermedio – Visita libre ás exposicións

19:00 Conferencia (Salón de Actos): “Leer y contar: matemáticas y literatura” impartida por Dna. Marta Macho Stadler, Profesora da Universidade do País Vasco-Euskal Herriko Uniberstsitea (UPV/EHU)

20:30 ASEMBLEA ORDINARIA DE ENCIGA no Salón de Actos

22:00 CEA DE CONFRATERNIDADE no Restaurante Canta La Rana (Buño)

SÁBADO 19 NOVEMBRO 2022

09:00 Visita libre ás exposicións

09:30 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 1

Aula 3 C-FQ “Que é a bioinorgánica?”

Bermejo Patiño, Manolo; González-Noya, Ana M^a; Maneiro Maneiro, Marcelino; Pedrido Castiñeiras, Rosa; Sánchez González, Ángeles
Departamento de Química Inorgánica, USC

Aula 4 C-ID “Nunca choveu que non escampara”

Castro González, Diego; Suárez Suárez, Esther
Ex-alumnado IES Eduardo Pondal (Ponteceso)

Lab Fca O-FQ “Como un axuste polinómico converte un ensaio destrutivo nun ensaio non destrutivo empregando un martelo tipo SCHMIDT”

Rodríguez García, Xoán Carlos; Varela García, Verónica; Rodríguez López, Ana. IES LUCUS AUGUSTI (Lugo)

Biblio O-MA “Caixas de papiroflexia formando sucesións: Zhen Xian Bao”

Camiña Codesido, Sandra Yolanda. IES do Castro (Vigo)
Otero Suárez, Mª Teresa. IES Antonio Fraguas (Santiago de Compostela)
Pérez López, Mª Trinidad. IES Ordes

10:00 Intermedio – Visita libre ás exposicións

10:15 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 2

Aula 1 C-ID “Promoción da doazón de sangue e órganos en Educación Secundaria”

González Lamas, Jesús; Díaz Prego, Cristina. CPR Plurilingüe Montesol (Vigo)
Aznar Cuadrado, Virginia. Facultade de Formación do Profesorado, USC

Aula 2 C-MA “A creación de materiais para a aula”
Martínez Vilaboy, Sabela. Graduada en Física
Cachafeiro Chamosa, Luis Carlos. IES Pontepedriña

Lab Bio O-BX “Pandemia: un breakout educativo para Bioloxía e Xeoloxía de 3º da ESO”
Cabanelas Dopazo, Eva. Colexio Plurilingüe Santa María del Mar (A Coruña)

Lab Fca O-FQ “Burbullas de enerxía. Obtendo hidróxeno”
Bermejo, Manuel R.; Fernández Fariña, Sandra; Fernández García, M. Isabel; Gómez Fórneas, Esther;
González-Noya, Ana M.; Maneiro Maneiro, Marcelino; Martínez Calvo, Miguel; Pedrido Castiñeiras, Rosa;
Rodríguez Silva, Laura; Romero Castro, María J.; Rouco Méndez, Lara; Velo Heleno, Isabel.
Grupo de Innovación Docente CienciaNOSA USC
Fernández Fernández, Beatriz. IES Ánxel Fole (Lugo)
García Seijo, M. Inés. IES Lucus Augusti (Lugo)

10:45 Intermedio – Visita libre ás exposicións

11:00 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 3

Aula 1 C-ID “Coñecemos o Parque Natural do Monte Aloia: actividade medioambiental coa ferramenta Hipervínculos ”
González Lamas, Jesús; Pereira Vidal, Sonia. CPR Plurilingüe Montesol (Vigo)
Aznar Cuadrado, Virginia. Facultade de Formación do Profesorado, USC

Aula 2 C-MA “Para resolver problemas... bloques en grupo”
Del Campo Palacín, Estefanía. CPI de Progreso
G. Sequeiros, Pablo. Facultade de Formación do Profesorado, USC

Aula 3 C-FQ “Unha analogía experimental para introducir a radioactividade”
Cid Manzano, Ramón
Valiña Lema, Isaac. IES de Curtis (A Coruña)

Aula 4 C-ID “Lendo a Verne con lentes de ciencia”
Losada Vieiro, Laura. IES A Guía (Vigo)

11:30 CAFÉ DE CONFRATERNIDADE ofrecido por ENCIGA

12:00 COMUNICACIÓNS E OBRADOIROS – Sesión 4

Aula 2 C-MA “A estatística como ferramenta da comprensión da nosa realidade”
Martínez Rodríguez, María Ángel. IES Agra do Orzán (A Coruña)

Aula 3 C-MA “Arrancando coa traxectoria de aprendizaxe de visualización en educación infantil”
Amor Iglesias, Sara; G. Sequeiros, Pablo. Facultade de Formación do Profesorado, USC

Aula 4 C-FQ “Desenvolvendo a competencia STEM a través das reaccións químicas”
Crujeiras-Pérez, Beatriz. Departamento de Didácticas Aplicadas, USC
Aguirre Fernández, Marta Elena. IES Plurilingüe Pintor Comeiro (Silleda)
Cambeiro Cambeiro, Fermín. IES Plurilingüe de Ames (Bertamiráns)

Aula 5 C-BX “Un traballo por proxectos na Formación Profesional: Adaptacións requeridas na implementación ”
Villar López María; Blanco Anaya, Paloma. Departamento de Didácticas Aplicadas, USC
Fernández Villar, Sabela. CIFP Politécnico de Lugo

13:00 Conferencia (Salón de Actos): “Isidro Parga Pondal e a xeoloxía de Galicia” impartida por Dr. Juan Ramón Vidal Romani, Profesor Emérito da UDC

14:30 Clausura do XXXV Congreso

**BX: Bioloxía e Xeoloxía
FQ: Física e Química**

**ID: Interdisciplinares
MA: Matemáticas**

O: Obradoiro de 90'

C: Comunicación de 30'

